

Regulamin Odznaki PTTK „Turysta Przyrodnik”

I. Postanowienia ogólne

1. Odznaka Polskiego Towarzystwa Turystyczno-Krajoznawczego „Turysta Przyrodnik” (zwana dalej odznaką „Turysta Przyrodnik”) została ustanowiona przez Zarząd Główny Polskiego Towarzystwa Turystyczno-Krajoznawczego, na wniosek Komisji Ochrony Przyrody ZG PTTK w 1979 roku.
2. Celem zdobywania odznaki jest propagowanie turystyki przyrodniczej, kształtowanie właściwych postaw turystów wobec ojczystej przyrody oraz inspiracja do jej ochrony.
3. Punkty do wszystkich stopni odznaki można zdobywać wyłącznie na terenie Polski w czasie wycieczek grupowych i indywidualnych.

II. Kategorie i stopnie odznaki

4. Odznaka „Turysta Przyrodnik” ustanowiona jest w czterech kategoriach: popularna, mała i duża oraz honorowa.
5. Odznaka popularna jest jednostopniowa, jej wizerunek przedstawia dziewięćśił na tle zielonym emaliowanym.
6. Mała odznaka ma trzy stopnie:
 - a) mała brązowa, jej wizerunek przedstawia dziewięćśił na tle niebieskim emaliowanym,
 - b) mała srebrna, jej wizerunek przedstawia dziewięćśił na tle żółtym emaliowanym,
 - c) mała złota, jej wizerunek przedstawia dziewięćśił na tle białym emaliowanym.
7. Duża odznaka ma trzy stopnie:
 - a) duża brązowa, jej wizerunek przedstawia dziewięćśił na tle brązowym oksydowanym,
 - b) duża srebrna, jej wizerunek przedstawia dziewięćśił na tle srebrnym oksydowanym,
 - c) duża złota, jej wizerunek przedstawia dziewięćśił na tle złotym oksydowanym.
8. Odznaka honorowa jest jednostopniowa, jej wizerunek przedstawia dziewięćśił na tle czerwonym emaliowanym.

III. Warunki zdobywania odznaki

9. Odznakę „Turysta Przyrodnik” mogą rozpocząć zdobywać osoby, które ukończyły:
 - a) 8 rok życia – odznaki w kategoriach popularnej i małej,
 - b) 14 rok życia – odznaki w kategorii dużej.
10. Odznaki można zdobywać bez ograniczeń czasowych tylko w kolejności kategorii i stopni, počawszy od odznaki popularnej.
 - a) Odznakę popularną – zdobywa się uzyskując minimum 50 pkt.
 - b) Odznakę małą brązową – zdobywa się uzyskując minimum 75 pkt.
 - c) Odznakę małą srebrną – zdobywa się uzyskując minimum 100 pkt.
 - d) Odznakę małą złotą – zdobywa się uzyskując minimum 200 pkt.
 - e) Odznakę dużą brązową – zdobywa się uzyskując minimum 300 pkt.
 - f) Odznakę dużą srebrną – zdobywa się uzyskując minimum 400 pkt.
 - g) Odznakę dużą złotą – zdobywa się uzyskując minimum 500 pkt.

11. Nadwyżki zdobytych punktów na dany stopień odznaki zaliczane są na poczet kolejnego stopnia odznaki. Nie dzieli się punktów zdobytych w jednym dniu.
12. Zwiedzany obiekt przyrodniczy może być zaliczony tylko jeden raz na dany stopień odznaki.
13. Ubiegający się o odznakę obowiązany jest:
 - a) prowadzić książeczkę „Turysta Przyrodnik” (dopuszcza się również własne notesy, zeszyty, kroniki – także te w wersji elektronicznej (tylko pliki PDF)),
 - b) przedstawić referatowi weryfikacyjnemu książeczkę (notes, zeszyt, kronikę), z potwierdzonymi punktami niezbędnymi dla uzyskania odznaki odpowiedniego stopnia.
14. Podstawą do weryfikacji są prawidłowe i czytelne wpisy w książeczce odznaki „Turysta Przyrodnik” zawierające:
 - a) datę zwiedzania obiektu przyrodniczego lub okres odbytej wycieczki,
 - b) nazwę i lokalizację obiektu przyrodniczego,
 - c) potwierdzenie oryginalną pieczętą z miejsca zwiedzanego obiektu przyrodniczego (dopuszczalne jest wklejenie kartki z oryginalną pieczętą) lub potwierdzenie przez obecnego na miejscu członka kadry programowej PTTK, z podaniem jego imienia i nazwiska, rodzaju i numeru uprawnienia oraz podpisem,
 - d) potwierdzeniem może być również zdjęcie (także w formie cyfrowej) osoby zdobywającej odznakę na tle obiektu, zawierające w opisie nazwę obiektu oraz datę i miejsce jego wykonania,
 - e) w przypadku obiektów dużych powierzchniowo (parki narodowe, parki krajobrazowe, obszary Natura 2000, obszary chronionego krajobrazu) zalecane jest posiadanie kilku potwierdzeń z całego terenu tych obiektów.
15. Nie zalicza się do punktacji:
 - a) wpisów obszarów ochrony ścisłej w parkach narodowych (za wyjątkiem udostępnionych turystycznie),
 - b) rezerwatów objętych ochroną ścisłą nieudostępnionych dla turystyki,
 - c) wpisu niewłaściwej punktacji za zwiedzany obiekt,
 - d) niewłaściwych wpisów nazw obiektów (w tym używanie nazw regionalnych lub potocznych),
 - e) innych obiektów niewymienionych w punktacji odznaki „Turysta Przyrodnik”.
16. Zalicza się punkty uzyskane za:
 - a) zwiedzanie udostępnionych turystycznie rezerwatów przyrody, pomników przyrody, użytków ekologicznych, stanowisk dokumentacyjnych oraz zespołów przyrodniczo-krajobrazowych wchodzących w skład innych form ochrony przyrody,
 - b) w przypadku obiektów pokrywających się powierzchniowo np.: park narodowy, obszar Natura 2000, park krajobrazowy, punkty przyznaje się tylko za jeden z nich,
 - c) obszary ochrony ścisłej udostępnione turystycznie w parkach narodowych,
 - d) działalność popularyzatorską, nie więcej niż 30 % ogólnej ilości punktów na dany stopień.
17. Instruktorzy Ochrony Przyrody PTTK zwolnieni są od uzyskiwania potwierdzeń zwiedzanego obiektu.
18. Odznakę honorową nadaje Komisja Ochrony Przyrody Zarządu Głównego PTTK z własnej inicjatywy lub na złożony wniosek:

- a) oddziałowym komisjom ochrony przyrody PTTK,
- b) oddziałom PTTK za znaczne osiągnięcia na polu ochrony przyrody,
- c) zasłużonym instruktorom ochrony przyrody.

IV. Punktacja odznaki „Turysta Przyrodnik”

19. Maksymalne ilości punktów:

25 pkt.

- za zwiedzenie parku krajobrazowego (jedno potwierdzenie 5 pkt.),
- za zwiedzenie obszaru Natura 2000 (jedno potwierdzenie 5 pkt.),

20 pkt.

- za zwiedzenie obszaru chronionego krajobrazu (jedno potwierdzenie 5 pkt.),
- za działalność popularyzatorską w zakresie ochrony przyrody (przeprowadzona prelekcja, odczyt, przygotowana wystawa),
- za wykonanie udokumentowanych prac użytecznych na rzecz regionu, za każdy rok kalendarzowy (patrz pkt. 21),

15 pkt.

- za zwiedzenie parku narodowego (jedno potwierdzenie 5 pkt.),
- za uzyskanie uprawnień opiekuna przyrody lub instruktora ochrony przyrody,
- za pełnienie funkcji opiekuna przyrody lub instruktora ochrony przyrody, za każdy rok kalendarzowy,

5 pkt.

- za zwiedzanie rezerwatu przyrody (za wyjątkiem rezerwatów nieudostępnionych dla turystyki),
- za zwiedzenie zespołu przyrodniczo-krajobrazowego,
- za zwiedzenie użytku ekologicznego,
- za zwiedzenie stanowiska dokumentacyjnego,
- za zwiedzanie muzeum przyrodniczego, w tym muzeum i wystawy przyrodniczej parku narodowego i krajobrazowego,

3 pkt.

- za zwiedzenie pomnika przyrody jedno lub wieloobiektowego, grupy pomników przyrody w tej samej lokalizacji (np. na terenie parku, posesji) lub zabytkowej alei drzew,

2 pkt.

- za zwiedzanie ścieżki przyrodniczej, ogrodu botanicznego lub arboretum.

20. Rezerwaty przyrody, pomniki przyrody, użytki ekologiczne, stanowiska dokumentacyjne oraz zespoły przyrodniczo-krajobrazowe wchodzące w skład innych form ochrony przyrody mogą być punktowane oddzielnie. Do punktacji zaliczane są wyłącznie formy ochrony przyrody udostępnione turystycznie.

21. Osoby, które wykonały prace użyteczne na rzecz regionu w ramach „Dni Ziemi”, „Sprzątania Świata”, akcji „Czyste Góry” oraz imprez organizowanych pod patronatem Komisji Ochrony Przyrody Zarządu Głównego PTTK lub Oddziałowych KOP zobowiązane są przedstawić ich wyniki z potwierdzeniem wykonanych prac.

V. Weryfikacja odznak

22. Po spełnieniu wymagań określonych w Regulaminie książeczkę odznaki należy przedłożyć do referatu w celu zweryfikowania wykonanych zadań i przyznania odznaki.
23. Referaty Weryfikacyjne odznaki „Turysta Przyrodnik” dokonują weryfikacji odznaki najpóźniej w okresie miesiąca od daty złożenia książeczki (notesu, zeszytu, kroniki).
24. Wszystkie kategorie odznak „Turysta Przyrodnik” weryfikują Oddziałowe Referaty Weryfikacyjne odznaki „Turysta Przyrodnik”.
25. Odznaki „Turysta Przyrodnik” przyznają:
 - a) w stopniu: popularnym oraz wszystkich kategoriach małych – Oddziałowe Referaty Weryfikacyjne odznaki „Turysta Przyrodnik”,
 - b) we wszystkich kategoriach dużych przyznaje Referat Weryfikacyjny Komisji Ochrony Przyrody Zarządu Głównego PTTK po uprzednim zweryfikowaniu przez Oddziałowy Referat Weryfikacyjny.
26. Książeczki (notesy, zeszyty, kroniki) zweryfikowane przez Oddziałowe Referaty Weryfikacyjne odznaki „Turysta Przyrodnik” w kategoriach dużych, w celu przyznania odznaki przez Referat Centralny należy przesłać na adres: KOP ZG PTTK, ul. Senatorska 11, 00-075 Warszawa. Kroniki prowadzone w wersji cyfrowej należy przesłać drogą elektroniczną na adres: poczta@kop.pttk.pl.

VI. Referaty Weryfikacyjne odznaki „Turysta Przyrodnik”

27. Referaty Weryfikacyjne Odznaki „Turysta Przyrodnik” na wniosek zainteresowanych zarządów oddziałów, zatwierdza Komisja Ochrony Przyrody ZG PTTK.
28. W skład Referatu Weryfikacyjnego musi wchodzić przynajmniej jeden Instruktor Ochrony Przyrody PTTK.
29. W referacie należy prowadzić ewidencję przyznanych odznak, w rozbiciu na poszczególne kategorie i stopnie, odrębnie dla każdego stopnia odznaki. Ze względu na ochronę danych osobowych, w ewidencji wpisuje się jedynie imię i nazwisko zdobywcy odznaki, numer weryfikacji i datę weryfikacji. (Lp., nazwisko i imię, nr weryfikacji, data weryfikacji).
30. W przypadku stwierdzenia niejasności w książeczce, referat weryfikacyjny ma prawo do wyjaśnienia ewentualnych niejasności w rozmowie bezpośredniej, po czym dokonuje odpowiedniego wpisu potwierdzającego zapis lub zwraca książeczkę do uzupełnienia.

VII. Postanowienia końcowe

31. Osoby, które rozpoczęły zbieranie punktów na dany stopień odznaki przed wejściem w życie znowelizowanego Regulaminu kończą zdobywanie tego stopnia odznaki według zasad obowiązujących w chwili rozpoczęcia jej zdobywania.
32. Znowelizowany Regulamin obowiązuje turystę od momentu rozpoczęcia zbierania punktów na następny stopień odznaki po dniu wejścia w życie niniejszego Regulaminu.
33. Interpretacja Regulaminu należy do Komisji Ochrony Przyrody ZG PTTK.
34. Znowelizowany Regulamin Odznaki „Turysta Przyrodnik” został zatwierdzony przez Prezydium Zarządu Głównego PTTK Uchwałą nr 87/XX/2025 z dnia 4 kwietnia 2025 roku i obowiązuje od dnia zatwierdzenia.